

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

w sprawie **P. Ś.**

podejrzanego o czyn z art. 258 § 1 k.k. i in.

po rozważeniu na posiedzeniu w Izbie Karnej

w dniu 18 marca 2025 r.,

kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22, o pozostawieniu wniosku obrońcy bez rozpoznania

postanowił:

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22 i sprawę z wniosku obrońcy P. Ś. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt II AKz 679/19, przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu;**
- 3. na podstawie art. 638 k.p.k. wydatkami postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Ówczesnie podejrzany P. Ś. pismem z dnia 26 czerwca 2019 r. zwrócił się do Prokuratora Regionalnego w Białymstoku o wystąpienie z wnioskiem do właściwego sądu w przedmiocie stwierdzenia sprzeczności interesów procesowych podejrzanych: J. K. , W. M. , K. Ś. i P. Ś. , których w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuratora Regionalnego w Białymstoku pod sygn. akt RP [...] reprezentował ten sam obrońca. Wniosek podejrzanego został przekazany Sądowi Okręgowemu w Sieradzu.

Zarządzeniem z 30 lipca 2019 r., sygn. akt II Kp 199/19, Prezes Sądu Okręgowego w Sieradzu na podstawie art. 85 § 2 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 k.p.k. uznał, że interesy procesowe podejrzanych, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności.

Z zarządzeniem tym nie zgodził się podejrzany P. Ś. i wniósł na nie zażalenie.

Upoważniony sędzia Sądu Okręgowego w Sieradzu zarządzeniem z 16 sierpnia 2019 r., sygn. akt II Kp 199/19 odmówił przyjęcia zażalenia, uznając je za niedopuszczalne z mocy ustawy. Również i to zarządzenie zaskarżył podejrzany P. Ś. , składając żalenie do Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt II AKz 679/19, utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie, wskazując, iż prawo procesowe nie przewiduje możliwości zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu, którym stwierdzono, że interesy podejrzanych, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności. Zgodnie z art. 85 § 2 k.p.k. w zw. z art. 85 § 3 k.p.k. wniesienia środka odwoławczego możliwe jest bowiem wyłącznie od rozstrzygnięcia stwierdzającego sprzeczność interesów, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Pismem datowanym 29 czerwca 2022 r. obrońca podejrzanego P. Ś. wystąpił do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt II AKz 679/19. Jako podstawę prawną wniosku wskazał art. 540 § 2 k.p.k., powołując wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 kwietnia 2022 r.,

sygn. akt SK 53/20. Przytoczył też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2009 r., III KK 231/13, wskazujące, że orzeczeniami kończącymi postępowanie są nie tylko wyroki i postanowienia rozstrzygające w przedmiocie głównego nurtu postępowania, ale też prawomocne orzeczenia wydawane w innych, także pobocznych nurtach procesu, pod warunkiem, że definitywnie zamykają rozpoznanie danej kwestii, powodując trwałe skutki.

Sąd Najwyższy w składzie: SSN Ryszard Witkowski (jako przewodniczący i sprawozdawca), SSN Małgorzata Bednarek i SSN Adam Roch postanowieniem z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22, na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. wniosek pozostawił bez rozpoznania, a w uzasadnieniu stwierdził, że jest on niedopuszczalny z mocy ustawy. Celowe będzie nadmienić, że obrońca podejrzanego po zawiadomieniu go, że sprawa została przydzielona do referatu sędziego Ryszarda Witkowskiego wystąpił o wyłączenie tego sędziego od udziału w sprawie, jednak postanowieniem z dnia 24 listopada 2022 r. Sąd Najwyższy nie uwzględnił tego wniosku. Obsadę tego Sądu stanowił sędzia powołany do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz.3).

Obrońca P. Ś. skierował do Sądu Najwyższego pismo określone jako „Wniosek o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023. (sygn. akt V KO 90/22) o pozostawieniu wniosku o wznowienie postępowania bez rozpoznania”. Powołał się na art. 540 § 3 k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i zwrócił uwagę na nienależytą obsadę Sądu Najwyższego, „albowiem w składzie orzekającym Sądu Najwyższego w sprawie V KO 90/22 zasiadały osoby nieposiadające legitymacji formalnej do orzekania na stanowisku sędziego w Sądzie Najwyższym, tj. Sędzia Ryszard Witkowski, Sędzia Małgorzata Bednarek oraz Sędzia Adam Roch, a to z uwagi na nieprawidłowy tryb powołania ww. osób na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, do których to powołań doszło na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 08 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz

niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3)”. Skutkowało to wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. obrońca wsparł wystąpienie odwołaniem do orzecznictwa Sądu Najwyższego wydawanego w związku z orzekaniem przez sędziów Sądu Najwyższego powołanych do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a w konkluzji wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że autor przedmiotowego pisma najwyraźniej nie był zdecydowany, w jakim trybie powinno zostać wznowione postępowanie w opisanej sprawie – na wniosek strony czy z urzędu. Jako podstawę prawną swojego wystąpienia powołał bowiem art. 540 § 3 k.p.k., który dotyczy wznowienia postępowania na wniosek w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też art. 542 § 3 k.p.k., który dotyczy wznowienia postępowania z urzędu. Wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. nie wchodzi jednak w rachubę, bowiem postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22, nie było oparte na przepisach, które Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2022 r., SK 53/20, uznał za niezgodne z Konstytucją. Natomiast przywołując art. 542 § 3 k.p.k., obrońca powinien wskazać, że w trybie art. 9 § 2 k.p.k. zwraca się do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania z urzędu, jako że wznowienie postępowania z powodu ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48). Mając na uwadze treść art. 118 § 1 k.p.k., tak zinterpretowano pismo obrońcy P. Ś.

Wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22, należy uznać za dopuszczalne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie przyjmowano bowiem, że możliwe jest wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym

postanowieniem w przedmiocie dopuszczalności środka odwoławczego (zob. postanowienie z dnia 9 sierpnia 2007 r., V KO 35/07 i przytoczoną tam argumentację), co – w odniesieniu do nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest wniosek o wznowienie postępowania – było przedmiotem postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22.

W mającej moc zasady prawnej uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, stwierdzono, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw”. Należy przy tym zaznaczyć, że w szeregu orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, iż wspomnianej uchwały nie wyeliminował z porządku prawnego wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (zob. uchwała z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu 7 sędziów z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; postanowienia: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21; z dnia 18 stycznia 2022 r., I KZ 61/21; z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 18 września 2024 r., I KZ 30/24; wyroki: z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21; z dnia 12 grudnia 2023 r., II KK 74/22 i in.). Zatem stosownie do tej uchwały należy uznać, że orzekanie w sprawie V KO 90/22 z wniosku obrońcy podejrzanego o wznowienie postępowania sędziów Małgorzaty Bednarek, Adama Rocha i Ryszarda Witkowskiego, powołanych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., skutkowało zaistnieniem uchybienia z art. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Autor wniosku nie bez racji nawiązał też do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23, w którym wskazano, że ujemnie na status sędziego rzutuje jego pierwotne powołanie po przeprowadzeniu konkursu mającego na celu obsadzenie

Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (w istocie niekonstytucyjnego sądu specjalnego), co ma odniesienie do wymienionych sędziów.

To zaś nakazuje na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. wznowić postępowanie zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt V KO 90/22 i sprawę z wniosku obrońcy P. Ś. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt II AKz 679/19, przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł.]

Jarosław Matras Piotr Mirek Zbigniew Puskarski